Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
GERARD HOGAN
της 1ης Οκτωβρίου 2020[1]

Υπόθεση C-940/19

Les Chirurgiens-Dentistes de France,
Confédération des Syndicats médicaux français,
Fédération des Syndicats pharmaceutiques de France,
Syndicat des Biologistes,
Syndicat des Médecins libéraux,
Union dentaire,
Conseil national de l'Ordre des Chirurgiens-Dentistes,
Conseil national de l'Ordre des Masseurs-Kinésithérapeutes,
Conseil national de l'Ordre des Infirmiers
κατά
Ministre des Solidarités et de la Santé,
Ministre de l'Enseignement supérieur, de la Recherche et de l'Innovation,
Premier ministre

[αίτηση του Conseil d'État
(Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων – Οδηγία 2005/36/ΕΚ – Άρθρο 4στ, παράγραφος 6 – Εθνική ρύθμιση που καθιερώνει τη μερική πρόσβαση σε ορισμένα επαγγέλματα του τομέα της υγείας»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό εξέταση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων[2], όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του συστήματος πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[2] ΕΕ 2005, L 255, σ. 22.

(«κανονισμός IMI»)[3]. Η εν λόγω διάταξη παρέχει για πρώτη φορά τη δυνατότητα μερικής πρόσβασης σε επαγγελματική δραστηριότητα στο πλαίσιο ενός συστήματος αμοιβαίας αναγνώρισης προσόντων.

2. Μολονότι η αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων καταλέγεται, κατά γενική ομολογία, στα μεγάλα επιτεύγματα της εσωτερικής αγοράς, είναι επίσης ορθή η επισήμανση ότι το εγχείρημα αυτό δεν ήταν απαλλαγμένο δυσχερειών. Ένα ζήτημα που έχει ανακύψει είναι ότι, όπως διαπιστώθηκε στην πράξη, στο κάθε επιμέρους κράτος μέλος διάφορα επαγγέλματα μπορεί να περιλαμβάνουν περισσότερες από μία υποκατηγορίες και ειδικότητες. Σε πολλές περιπτώσεις, οι συγκεκριμένοι επαγγελματίες ενδέχεται να μην έχουν τα απαιτούμενα προσόντα ώστε να μπορούν να τύχουν αναγνώρισης, για την άσκηση επαγγέλματος σε πλήρη έκταση, σε άλλο κράτος μέλος.

3. Για τη λύση ακριβώς αυτού του ιδιαίτερου προβλήματος, ο νομοθέτης της Ένωσης, όπως θα εκτεθεί με τις παρούσες προτάσεις, εισήγαγε την έννοια της μερικής πρόσβασης, προκειμένου να ρυθμίσει το ζήτημα της ύπαρξης των εν λόγω υποκατηγοριών και ειδικοτήτων. Δεδομένου ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά τον τομέα της οδοντιατρικής, θα εξεταστεί, στη συγκεκριμένη περίπτωση, το παράδειγμα των υγιεινολόγων οδοντιάτρων. Αναγνωρισμένος υγιεινολόγος οδοντίατρος ενδέχεται να επιλέξει να ασκήσει το επάγγελμά του σε άλλο κράτος μέλος, αλλά να διαπιστώσει ότι δεν έχει δικαίωμα να το πράξει χωρίς να αναγνωριστεί επίσης ως χειρουργός οδοντίατρος. Με την προσθήκη της πρόβλεψης περί μερικής πρόσβασης, στην πλέον πρόσφατη οδηγία σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, επιδιώκεται η επίλυση του εν λόγω ζητήματος.

4. Η υπό εξέταση αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο δικών τις οποίες κίνησαν η Confédération nationale des Syndicats dentaires, νυν Les Chirurgiens-Dentistes de France, και άλλες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της υγείας. Οι καθών στις εν λόγω δίκες είναι η Ministre des Solidarités et de la Santé (Υπουργός Αλληλεγγύης και Υγείας), η Ministre de l'Enseignement supérieur, de la recherche et de l'innovation (Υπουργός Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας) και ο Premier Ministre (Πρωθυπουργός). Οι αιτούντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η Γαλλική Κυβέρνηση ενήργησε παρανόμως με τον τρόπο με τον οποίο διάφορες κανονιστικές πράξεις επιδίωξαν να μεταφέρουν στη γαλλική εσωτερική έννομη τάξη τις απαιτήσεις της οδηγίας 2013/55.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Η οδηγία 2013/55

5. Η αιτιολογική σκέψη 7 της οδηγίας 2013/55 έχει ως εξής:

«Η οδηγία 2005/36/ΕΚ εφαρμόζεται μόνο σε επαγγελματίες που επιθυμούν να ασκήσουν το ίδιο επάγγελμα σε άλλο κράτος μέλος. Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες, στο κράτος μέλος υποδοχής, οι σχετικές δραστηριότητες εμπίπτουν σε ένα επάγγελμα με μεγαλύτερο πεδίο δραστηριοτήτων από ό,τι στο κράτος μέλος καταγωγής. Εάν οι διαφορές μεταξύ των τομέων

[3] ΕΕ 2013, L 354, σ. 132.

δραστηριοτήτων είναι τόσο μεγάλες ώστε ο επαγγελματίας να πρέπει να ακολουθήσει ένα πλήρες πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης για να αντισταθμίσει τις ελλείψεις του και εάν το ζητήσει ο ίδιος ο επαγγελματίας, υπό αυτές τις συγκεκριμένες περιστάσεις ένα κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να χορηγήσει μερική πρόσβαση. Ωστόσο, σε περίπτωση που υπάρχουν επιτακτικοί λόγοι γενικού συμφέροντος, όπως ορίζονται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη νομολογία του σχετικά με τα άρθρα 49 και 56 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και η οποία ενδέχεται να εξακολουθήσει να εξελίσσεται, ένα κράτος μέλος θα πρέπει να μπορεί να αρνηθεί τη χορήγηση μερικής πρόσβασης. Πρόκειται ιδίως για την περίπτωση επαγγελμάτων του ιατρικού κλάδου που έχουν επιπτώσεις στη δημόσια υγεία ή στην ασφάλεια των ασθενών. Η χορήγηση μερικής πρόσβασης δεν θα πρέπει να θίγει το δικαίωμα των κοινωνικών εταίρων να οργανώνονται.»

2. Η οδηγία 2005/36

6. Το άρθρο 1 της οδηγίας 2005/36, το οποίο επιγράφεται «Αντικείμενο», έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους το κράτος μέλος που εξαρτά την ανάληψη ή την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος, στην επικράτειά του, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων (στο εξής αναφερόμενο ως το “κράτος μέλος υποδοχής”) αναγνωρίζει, για την ανάληψη και την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος, τα επαγγελματικά προσόντα που έχουν αποκτηθεί σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη (στο εξής αναφερόμενα ως “κράτη μέλη καταγωγής”) δίνοντας στον κάτοχό τους το δικαίωμα να ασκεί εκεί αυτό το επάγγελμα.

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει επίσης τους κανόνες που αφορούν τη μερική πρόσβαση σε νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα και την αναγνώριση επαγγελματικών πρακτικών ασκήσεων που πραγματοποιούνται σε άλλο κράτος μέλος.»

7. Το άρθρο 4 της οδηγίας 2005/36, το οποίο επιγράφεται «Αποτελέσματα της αναγνώρισης», ορίζει τα εξής:

«1. Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων από το κράτος μέλος υποδοχής παρέχει στους δικαιούχους τη δυνατότητα να αποκτήσουν, στο εν λόγω κράτος μέλος, πρόσβαση στο ίδιο επάγγελμα για το οποίο διαθέτουν τα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής και να το ασκούν στο κράτος μέλος υποδοχής υπό τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι υπήκοοί του.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, το επάγγελμα που επιθυμεί να ασκήσει ο αιτών στο κράτος μέλος υποδοχής είναι το ίδιο με εκείνο για το οποίο διαθέτει τα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής, εφόσον οι καλυπτόμενες δραστηριότητες είναι συγκρίσιμες.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, η μερική πρόσβαση σε ένα επάγγελμα στο κράτος μέλος υποδοχής παρέχεται υπό τους όρους που ορίζονται στο άρθρο 4στ.»

8. Το άρθρο 4στ της οδηγίας 2005/36, το οποίο προστέθηκε με την οδηγία 2013/55 και τιτλοφορείται «Μερική πρόσβαση», έχει ως εξής:

«1. Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής παραχωρεί μερική πρόσβαση σε μια επαγγελματική δραστηριότητα στην επικράτειά του μόνον όταν πληρούνται όλες οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α) ο επαγγελματίας διαθέτει όλα τα απαραίτητα επαγγελματικά προσόντα προκειμένου να ασκεί στο κράτος μέλος καταγωγής την επαγγελματική δραστηριότητα για την οποία ζητεί μερική πρόσβαση στο κράτος μέλος υποδοχής·

β) οι διαφορές μεταξύ της επαγγελματικής δραστηριότητας που ασκεί νομίμως ο αιτών στο κράτος μέλος καταγωγής και του νομοθετικά ρυθμιζόμενου επαγγέλματος στο κράτος μέλος υποδοχής είναι τόσο μεγάλες ώστε η εφαρμογή αντισταθμιστικών μέτρων σημαίνει ότι ο αιτών θα υποχρεούνταν να ακολουθήσει το πλήρες πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης που απαιτείται στο κράτος μέλος υποδοχής για να έχει πλήρη πρόσβαση στο νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα στο κράτος μέλος υποδοχής·

γ) η επαγγελματική δραστηριότητα μπορεί αντικειμενικά να διαχωριστεί από άλλες δραστηριότητες που εμπίπτουν στο νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα στο κράτος μέλος υποδοχής.

Για τους σκοπούς του στοιχείου γ), η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής λαμβάνει υπόψη κατά πόσον η επαγγελματική δραστηριότητα μπορεί να ακολουθηθεί αυτόνομα στο κράτος μέλος καταγωγής.

2. Μια αίτηση μερικής πρόσβασης μπορεί να απορριφθεί εάν η σχετική απόρριψη δικαιολογείται βάσει ενός επιτακτικού λόγου γενικού συμφέροντος, ικανού να διασφαλίσει την επίτευξη του σκοπούμενου στόχου και δεν υπερβαίνει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.

3. Οι αιτήσεις με σκοπό την εγκατάσταση σε κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να εξετάζονται σύμφωνα με τα κεφάλαια Ι και IV του τίτλου ΙΙΙ σε περίπτωση εγκατάστασης στο κράτος μέλος υποδοχής.

4. Οι αιτήσεις με σκοπό την παροχή προσωρινών και περιστασιακών υπηρεσιών στο κράτος μέλος υποδοχής όσον αφορά επαγγελματικές δραστηριότητες που έχουν επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και ασφάλεια εξετάζονται σύμφωνα με τον τίτλο ΙΙ.

5. Κατά παρέκκλιση από το έκτο εδάφιο του άρθρου 7 παράγραφος 4 και του άρθρου 52 παράγραφος 1, η επαγγελματική δραστηριότητα ασκείται βάσει του επαγγελματικού τίτλου του κράτους μέλους καταγωγής μετά την παραχώρηση της μερικής πρόσβασης. Το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί να απαιτεί τη χρήση αυτού του επαγγελματικού τίτλου στις γλώσσες του κράτους μέλους υποδοχής. Επαγγελματίες που επωφελούνται από μερική πρόσβαση επισημαίνουν με σαφήνεια στους αποδέκτες υπηρεσιών το πεδίο των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων.

6. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στους επαγγελματίες που επωφελούνται από την αυτόματη αναγνώριση των επαγγελματικών τους προσόντων δυνάμει των κεφαλαίων ΙΙ, ΙΙΙ και ΙΙΙα του τίτλου ΙΙΙ.»

9. Το άρθρο 21 της οδηγίας 2005/36, το οποίο επιγράφεται «Αρχή της αυτόματης αναγνώρισης», ορίζει στην παράγραφό του 1 τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος αναγνωρίζει τους τίτλους εκπαίδευσης ως ιατρού, που επιτρέπουν την ανάληψη επαγγελματικών δραστηριοτήτων ιατρού βασικής εκπαίδευσης και ειδικευμένου ιατρού, ως νοσοκόμου υπεύθυνου για γενική περίθαλψη, ως οδοντιάτρου, ως ειδικευμένου οδοντιάτρου, ως κτηνιάτρου, ως φαρμακοποιού και ως αρχιτέκτονα, οι οποίοι εμφαίνονται στο παράρτημα V υπό τα σημεία, αντιστοίχως, 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.6.2 και 5.7.1, εφόσον πληρούν τους ελάχιστους όρους εκπαίδευσης για τους οποίους γίνεται αντιστοίχως λόγος στα άρθρα 24, 25, 31, 34, 35, 38, 44 και 46, παρέχοντάς τους την ίδια ισχύ, όσον αφορά την ανάληψη και την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων στην επικράτειά του, με τους τίτλους εκπαίδευσης που χορηγεί το ίδιο.

[…]»

Β. Το γαλλικό δίκαιο

10. Η ordonnance du 19 janvier 2017 relative à la reconnaissance des qualifications professionnelles dans le domaine de la santé (υπουργική απόφαση 2017-50, της 19ης Ιανουαρίου 2017, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων στον τομέα της υγείας) εκδόθηκε με σκοπό τη μεταφορά της οδηγίας 2013/55 στη γαλλική έννομη τάξη. Με την απόφαση αυτή προστέθηκαν τα άρθρα L. 4002-3 έως L. 4002-6 στον code de la santé publique (Κώδικα Δημόσιας Υγείας).

11. Το άρθρο L. 4002-3 του Κώδικα Δημόσιας Υγείας καθιστά δυνατή τη μερική πρόσβαση σε όλα τα επαγγέλματα του τομέα της υγείας τα οποία διέπονται από το μέρος IV του ίδιου κώδικα, συμπεριλαμβανομένων, κατά συνέπεια, των επαγγελμάτων στα οποία εφαρμόζεται ο μηχανισμός αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων.

12. Το Décret du 2 novembre 2017 relatif à la reconnaissance des qualifications professionnelles dans le domaine de la santé (διάταγμα 2017-1520, της 2ας Νοεμβρίου 2017, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων στον τομέα της υγείας) εκδόθηκε με σκοπό την εφαρμογή, ειδικότερα, του άρθρου L. 4002-3 του Κώδικα Δημόσιας Υγείας. Οι αποφάσεις της Υπουργού Αλληλεγγύης και Υγείας της 4ης και 8ης Δεκεμβρίου 2017 εκδόθηκαν προς εκτέλεση του διατάγματος 2017-1520 της 2ας Νοεμβρίου 2017.

III. Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης

13. Οι Chirurgiens-Dentistes de France και οι λοιπές προμνησθείσες οργανώσεις κατέθεσαν, με διάφορα δικόγραφα, ενώπιον του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία) αιτήσεις ακυρώσεως, λόγω υπέρβασης εξουσίας, με τις οποίες ζητούν, ανάλογα με την περίπτωση, την ακύρωση, εν όλω ή εν μέρει, του διατάγματος 2017-1520 της 2ας Νοεμβρίου 2017 και/ή την ακύρωση της απόφασης της Υπουργού Αλληλεγγύης και Υγείας της 4ης Δεκεμβρίου 2017 και/ή την ακύρωση της απόφασης της Υπουργού Αλληλεγγύης και Υγείας της 8ης Δεκεμβρίου 2017.

14. Προς στήριξη των αιτήσεών τους, οι αιτούντες υποστηρίζουν, μεταξύ άλλων, ότι οι προμνησθείσες εθνικές κανονιστικές πράξεις εντάσσουν παρανόμως στο πεδίο εφαρμογής της μερικής πρόσβασης τα επαγγέλματα του κεφαλαίου ΙΙΙ του τίτλου ΙΙΙ της οδηγίας 2005/36, ήτοι τα επαγγέλματα που απολαύουν της εφαρμογής του μηχανισμού αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων.

15. Δεδομένου ότι οι διάφορες αυτές πράξεις στηρίζονται στην απόφαση με την οποία μεταφέρθηκε η οδηγία 2013/55 στη γαλλική έννομη τάξη, το εθνικό δικαστήριο έκρινε ότι καθοριστική σημασία για τη λύση της διαφοράς έχει, επομένως, το ζήτημα αν το άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36 –το οποίο προστέθηκε με την οδηγία 2013/55– απαγορεύει σε κράτος μέλος να προβλέψει τη δυνατότητα μερικής πρόσβασης σε ένα από τα επαγγέλματα αυτά.

IV. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

16. Ακριβώς υπό τις ανωτέρω συνθήκες, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας), με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Δεκεμβρίου 2019, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Εμποδίζει το άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της [οδηγίας 2005/36] κράτος μέλος να θεσπίσει τη δυνατότητα μερικής πρόσβασης σε οποιοδήποτε από τα επαγγέλματα στα οποία εφαρμόζεται ο μηχανισμός αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, ο οποίος προβλέπεται από τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙΙ του τίτλου ΙΙΙ της ίδιας οδηγίας;»

17. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι Les Chirurgiens-Dentistes de France, το Conseil national de l'Ordre des Chirurgiens-Dentistes, το Conseil national de l'Ordre des Infirmiers, η Γαλλική, η Τσεχική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

18. Μετά το πέρας της έγγραφης διαδικασίας, το Δικαστήριο έκρινε ότι είχε επαρκώς διαφωτιστεί ώστε να αποφανθεί χωρίς να διεξαχθεί επ' ακροατηρίου συζήτηση, σύμφωνα με το άρθρο 76, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

V. Ανάλυση

19. Ο νομοθέτης της Ένωσης, ευθυγραμμιζόμενος με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως με την απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2006, Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos (C-330/03, EU:C:2006:45), και, στον τομέα της υγείας, με την απόφαση της 27ης Ιουνίου 2013, Νασιόπουλος (C-575/11, EU:C:2013:430), προσέθεσε στην οδηγία 2005/36 την έννοια της «μερικής πρόσβασης» σε επαγγελματική δραστηριότητα. Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 4στ, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/36, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής οφείλει πλέον να επιτρέπει, κατά περίπτωση και αν πληρούνται οι προβλεπόμενες στη διάταξη αυτή προϋποθέσεις, μερική πρόσβαση σε επαγγελματική δραστηριότητα στο έδαφος του εν λόγω κράτους.

20. Εντούτοις, το άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36 ορίζει ότι το εν λόγω άρθρο 4στ «δεν εφαρμόζεται στους επαγγελματίες που επωφελούνται από την αυτόματη αναγνώριση των επαγγελματικών τους προσόντων δυνάμει των κεφαλαίων ΙΙ, ΙΙΙ και ΙΙΙα του τίτλου ΙΙΙ».

21. Με το προδικαστικό ερώτημά του, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) ζητεί, ακριβώς, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36 απαγορεύει την παροχή μερικής πρόσβασης σε επάγγελμα το οποίο καλύπτεται από τον μηχανισμό αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων ο οποίος προβλέπεται από τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙΙ του τίτλου ΙΙΙ της ίδιας οδηγίας.

22. Υπό το πρίσμα του γράμματος των διατάξεων της επίμαχης οδηγίας, του συστήματος και της όλης οικονομίας της, καθώς και των σκοπών που αυτή επιδιώκει, φρονώ ότι το Δικαστήριο πρέπει να δώσει αρνητική απάντηση στο εν λόγω ερώτημα. Συνάγω το συμπέρασμα αυτό για τους ακόλουθους λόγους.

23. Πρώτον, όσον αφορά το γράμμα του άρθρου 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36, επισημαίνεται ότι, σε αντίθεση με άλλες διατάξεις της οδηγίας αυτής, ο νομοθέτης χρησιμοποίησε τον όρο «επαγγελματίες» αντί του όρου «επαγγέλματα» [4]. Η εν λόγω επιλογή λέξεων φαίνεται να ήταν, δίχως άλλο, ηθελημένη. Μολονότι στην πρόταση της Επιτροπής δεν περιλαμβανόταν διάταξη όπως το νυν άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατύπωσε μια τροπολογία, προκειμένου να αποκλειστούν από τη μερική πρόσβαση «ορισμένα επαγγέλματα» στο σύνολό τους, και όχι κατά περίπτωση [5]. Ωστόσο, ο όρος «επαγγελματίες» προτιμήθηκε κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων που έλαβαν μέρος στη νομοθετική διαδικασία.

24. Δεδομένου ότι η οδηγία 2005/36 δεν περιέχει ορισμό του όρου «επαγγελματίες», η έννοια και η έκταση του όρου αυτού πρέπει, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, να καθοριστούν σύμφωνα με το σύνηθες νόημά του στην καθημερινή γλώσσα, λαμβανομένων ταυτοχρόνως υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου αυτός χρησιμοποιείται και των σκοπών που επιδιώκει η ρύθμιση στην οποία εντάσσεται [6].

25. Υπό τις συνθήκες αυτές, η επιλογή των λέξεων που χρησιμοποιήθηκαν στο άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36 κατατείνει στον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της παρέκκλισης που προβλέπει η διάταξη αυτή, ώστε να περιλαμβάνει μόνον τους επαγγελματίες – ήτοι όσους ασκούν ένα από τα επαγγέλματα που μνημονεύονται στα κεφάλαια ΙΙ, ΙΙΙ και ΙΙΙα του τίτλου ΙΙΙ της οδηγίας 2005/36, οι οποίοι, υπό την ιδιότητα αυτή, απολαύουν της αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών τους προσόντων σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στην εν λόγω οδηγία προϋποθέσεις– και όχι το επάγγελμα στο σύνολό του.

26. Δεύτερον, η ανάλυση της οικονομίας του άρθρου 4στ της οδηγίας 2005/36 επιβεβαιώνει την ερμηνεία αυτή, δεδομένου ότι μια τέτοια ανάλυση με βάση το πλαίσιο ή τη συστηματική προσέγγιση απαιτεί οι παράγραφοι που συναπαρτίζουν ένα άρθρο να συνθέτουν ένα σύνολο του οποίου οι διατάξεις δεν μπορούν να εξετάζονται μεμονωμένα [7].

4 Πρβλ. άρθρο 6, στοιχείο α', άρθρο 7, παράγραφος 4, ή άρθρο 10 της οδηγίας 2005/36.

5 Πρβλ. κατατεθείσα από την Επιτροπή πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και του κανονισμού […] σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του συστήματος πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς [COM(2011) 883 τελικό] και τροπολογία αριθ. 34 που περιλαμβανόταν στο σχέδιο εκθέσεως της επιτροπής εσωτερικής αγοράς και προστασίας των καταναλωτών, της 16ης Ιουλίου 2012, σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων και του κανονισμού […] σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του συστήματος πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς [2011/0435 (COD)].

6 Πρβλ. απόφαση της 12ης Ιουνίου 2018, Louboutin και Christian Louboutin (C-163/16, EU:C:2018:423, σκέψη 20).

7 Πρβλ. απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2015, Sodiaal International (C-383/14, EU:C:2015:541, σκέψη 25).

27. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναμφισβήτητο ότι το άρθρο 4στ, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/36 καθιερώνει την αρχή της μερικής πρόσβασης στις επαγγελματικές δραστηριότητες και καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η μερική αυτή πρόσβαση, ενώ η παράγραφος 2 προβλέπει τη δυνατότητα άρνησης της μερικής πρόσβασης για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Εν συνεχεία, οι παράγραφοι 3 και 4 εξηγούν ποια είναι η δέουσα διαδικασία εξέτασης των σχετικών αιτήσεων και η παράγραφος 5 διευκρινίζει βάσει ποιου τίτλου πρέπει να ασκείται η επαγγελματική δραστηριότητα και ποια στοιχεία πρέπει να γνωστοποιούνται στον αποδέκτη της υπηρεσίας. Ακολούθως, η παράγραφος 6, που είναι η τελευταία παράγραφος, διευκρινίζει ότι οι ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 4στ δεν έχουν εφαρμογή στους επαγγελματίες που απολαύουν της αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών τους προσόντων δυνάμει των κεφαλαίων ΙΙ, ΙΙΙ και ΙΙΙα του τίτλου ΙΙΙ. Επομένως, από την ανωτέρω διάρθρωση προκύπτει σαφώς ότι η τελευταία παράγραφος αποτελεί εξαίρεση από την αρχή που καθιερώνεται στην παράγραφο 1 και οριοθετείται στις παραγράφους που ακολουθούν. Συνεπώς, ως εξαίρεση από την αρχή της μερικής πρόσβασης, το άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36 πρέπει να ερμηνεύεται στενά.

28. Τρίτον, ο επιδιωκόμενος από το άρθρο 4στ της οδηγίας 2005/36 και, γενικότερα, από την εν λόγω οδηγία σκοπός συνηγορεί υπέρ της ίδιας ερμηνείας.

29. Όσον αφορά τον σκοπό της οδηγίας 2005/36, όπως έχει ήδη κρίνει το Δικαστήριο, η εν λόγω οδηγία σκοπεί να καταστήσει δυνατή στον κάτοχο επαγγελματικού προσόντος, βάσει του οποίου παρέχεται στον κάτοχο πρόσβαση σε επάγγελμα νομοθετικώς ρυθμιζόμενο στο κράτος μέλος καταγωγής του, την εντός του κράτους μέλους υποδοχής πρόσβαση στο ίδιο επάγγελμα με εκείνο για το οποίο έχει τα απαιτούμενα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής[8].

30. Όσον αφορά τον σκοπό του άρθρου 4στ της οδηγίας 2005/36, μπορεί να επισημανθεί συμπληρωματικά, πρώτον, ότι η οδηγία με την οποία προστέθηκε η εν λόγω διάταξη –ήτοι η οδηγία 2013/55– εκδόθηκε με βάση το άρθρο 53, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Πάντως, από τη διατύπωση της τελευταίας αυτής διάταξης προκύπτει σαφώς ότι οι οδηγίες που εκδίδονται με βάση την εν λόγω διάταξη έχουν ως σκοπό τη διευκόλυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και λοιπών τίτλων, θεσπίζοντας κοινούς κανόνες και κριτήρια τα οποία καταλήγουν, στο μέτρο του δυνατού, στην αυτόματη αναγνώριση των εν λόγω διπλωμάτων, πιστοποιητικών και λοιπών τίτλων[9]. Δεύτερον, η αιτιολογική σκέψη 7 της οδηγίας 2013/55 επιβεβαιώνει ότι η παροχή μερικής πρόσβασης –όσον αφορά επαγγέλματα των οποίων οι τομείς δραστηριοτήτων στο κράτος μέλος καταγωγής του επαγγελματία και στο κράτος μέλος υποδοχής έχουν τόσο μεγάλες διαφορές ώστε ο επαγγελματίας να πρέπει να ακολουθήσει ένα πλήρες πρόγραμμα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για να αντισταθμίσει τις ελλείψεις του– εντάσσεται σαφώς στον εν λόγω σκοπό διευκόλυνσης της αμοιβαίας αναγνώρισης.

31. Στο πλαίσιο αυτό, φρονώ ότι η εναρμόνιση των επαγγελματικών προσόντων που απαιτούνται για την αυτόματη αναγνώριση των επαγγελμάτων των οποίων το πεδίο δραστηριοτήτων καθορίζεται σαφώς στην οδηγία –όπως των οδοντιάτρων[10]– δεν συνεπάγεται ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν δέχονται την παράλληλη και αυτοτελή άσκηση ορισμένων από τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στην έννοια του «εναρμονισμένου επαγγέλματος»[11]. Ωστόσο, θα αντέβαινε στους

[8] Πρβλ. απόφαση της 16ης Απριλίου 2015, Angerer (C-477/13, EU:C:2015:239, σκέψεις 36 και 44).

[9] Πρβλ. απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2006, Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos (C-330/03, EU:C:2006:45, σκέψη 23).

[10] Κατά το άρθρο 36, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/36 και για τους σκοπούς της εν λόγω οδηγίας, «οι επαγγελματικές δραστηριότητες του οδοντιάτρου είναι οι δραστηριότητες που ορίζονται στην παράγραφο 3 και ασκούνται βάσει των επαγγελματικών τίτλων του παραρτήματος V σημείο 5.3.2».

[11] Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί, συναφώς, η περίπτωση των Βέλγων υγιεινολόγων οδοντιάτρων, την οποία μνημονεύει η Επιτροπή.

προμνησθέντες σκοπούς το να μην επιτρέπεται στους εν λόγω επαγγελματίες να ασκήσουν δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος με το πρόσχημα και μόνον ότι η δραστηριότητα αυτή καταλέγεται στις εμπίπτουσες σε άλλο επάγγελμα με ευρύτερο πεδίο δραστηριοτήτων.

32. Επομένως, η προσθήκη, στην οδηγία 2005/36, πρόβλεψης περί μερικής πρόσβασης καθιστά, κατά την άποψή μου, ανεφάρμοστη τη νομολογία που στηρίζεται στις προγενέστερες οδηγίες, οι οποίες δεν προέβλεπαν τη δυνατότητα δημιουργίας κατηγορίας επαγγελματιών μη αντιστοιχούσας σε καμία από τις κατηγορίες που προβλέπονταν στις τότε εφαρμοστέες οδηγίες [12].

33. Σε αντίθεση με ό,τι έχει τυχόν υποστηριχθεί κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο από τους αιτούντες της κύριας δίκης, δεν αντιλαμβάνομαι πώς θα μπορούσε να αντιβαίνει στην επιδιωκόμενη από τον νομοθέτη εναρμόνιση η παροχή μερικής πρόσβασης σε δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνονται στα επαγγέλματα που απολαύουν της αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων τους δυνάμει των κεφαλαίων ΙΙ, ΙΙΙ και ΙΙΙα του τίτλου ΙΙΙ της οδηγίας 2005/36. Η εναρμόνιση αυτή δεν αναιρεί το γεγονός ότι τα εν λόγω επαγγέλματα είναι δυνατόν να απαρτίζονται από διάφορες δραστηριότητες οι οποίες μπορούν, αντικειμενικά, να διαχωριστούν από τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στο «εναρμονισμένο επάγγελμα» και, ως εκ τούτου, να ασκηθούν αυτοτελώς.

34. Αντιθέτως, ένα άτομο –ο «επαγγελματίας» κατά την έννοια του άρθρου 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36– που έχει όλα τα απαιτούμενα προσόντα για την άσκηση ενός εκ των επαγγελμάτων στα οποία εφαρμόζεται η αυτόματη αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων πρέπει απαραιτήτως να έχει το δικαίωμα να ασκεί όλες τις εμπίπτουσες στο επίμαχο επάγγελμα δραστηριότητες. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο διαφυλάσσεται η πρακτική αποτελεσματικότητα –το effet utile– της οδηγίας 2005/36 και αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνομαι την προβλεπόμενη στο άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36 απαγόρευση της μερικής πρόσβασης.

35. Μολονότι η οδηγία 2005/36 ρυθμίζει ως ένα όλον τα επαγγέλματα όπου τα προσόντα είναι εναρμονισμένα, εντούτοις αναγνωρίζει το γεγονός ότι σε πολλά κράτη μέλη υφίστανται διακριτές επαγγελματικές δραστηριότητες οι οποίες ασκούνται στο πλαίσιο ενός επαγγέλματος. Οι εν λόγω επαγγελματικές δραστηριότητες μπορεί, βεβαίως, να προϋποθέτουν αντίστοιχη εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση. Συγκεκριμένα, η οδηγία 2005/36 δεν αντιτίθεται, για παράδειγμα, στο ενδεχόμενο να μπορούν να παρακολουθήσουν πρόγραμμα εκπαίδευσης για την απόκτηση ειδικότητας, της οποίας η ονομασία δεν αντιστοιχεί σε αυτές που απαριθμούνται στο παράρτημα V της εν λόγω οδηγίας, τόσο αυτοί που έχουν ολοκληρώσει μόνον τη βασική ιατρική εκπαίδευση όσο και αυτοί που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς σπουδές στο πλαίσιο μόνον της βασικής οδοντιατρικής εκπαίδευσης [13], έστω και αν, στην περίπτωση αυτή, η εν λόγω εκπαίδευση ειδίκευσης δεν μπορεί να οδηγήσει στη χορήγηση τίτλου εκπαίδευσης ιατρού ο οποίος έχει ολοκληρώσει τη βασική εκπαίδευση ή τίτλου εκπαίδευσης οδοντιάτρου ο οποίος έχει ολοκληρώσει την αντίστοιχη βασική εκπαίδευση στην επιστήμη του [14].

36. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι, όπως στην περίπτωση των άλλων επαγγελμάτων τα οποία μνημόνευσε το Δικαστήριο στις αποφάσεις της 19ης Ιανουαρίου 2006, Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos (C-330/03, EU:C:2006:45), και της 27ης Ιουνίου 2013, Νασιόπουλος (C-575/11, EU:C:2013:430), όταν η σχετική δραστηριότητα μπορεί αντικειμενικά να διαχωριστεί από τις λοιπές δραστηριότητες ενός από τα επαγγέλματα στα οποία εφαρμόζεται

12 Βλ. διάταξη της 17ης Οκτωβρίου 2003, Vogel (C-35/02, EU:C:2003:570, σκέψεις 28, 30 και 31).

13 Πρβλ. απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, Conseil national de l'Ordre des médecins (C-492/12, EU:C:2013:576, σκέψη 39).

14 Πρβλ. απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, Conseil national de l'Ordre des médecins (C-492/12, EU:C:2013:576, σκέψη 40).

ο μηχανισμός της αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που προβλέπεται στις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙΙ του τίτλου ΙΙΙ της εν λόγω οδηγίας, το αποτρεπτικό αποτέλεσμα που συνεπάγεται ο αποκλεισμός οποιασδήποτε δυνατότητας μερικής πρόσβασης είναι πολύ σημαντικό ώστε να μπορεί να αντισταθμιστεί από τον φόβο τυχόν προσβολής των δικαιωμάτων των αποδεκτών των υπηρεσιών ή από όσα επιτάσσει η προστασία της υγείας [15].

37. Στις περιπτώσεις αυτές, οι εν λόγω θεμιτοί σκοποί μπορούν να επιτευχθούν με λιγότερο περιοριστικά μέτρα, ιδίως με την υποχρέωση να χρησιμοποιεί ο ενδιαφερόμενος τον επαγγελματικό τίτλο της χώρας καταγωγής ή τον τίτλο εκπαίδευσης τόσο στη γλώσσα στην οποία του χορηγήθηκε και σύμφωνα με τον αρχικό τύπο όσο και στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους υποδοχής [16]. Η εν λόγω διασφάλιση προβλέπεται πλέον ρητά στο άρθρο 4στ, παράγραφος 5, της οδηγίας 2005/36. Το άρθρο 4στ, παράγραφος 5, ορίζει, περαιτέρω, ότι οι επαγγελματίες που απολαύουν μερικής πρόσβασης πρέπει να επισημαίνουν με σαφήνεια στους αποδέκτες υπηρεσιών το πεδίο των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων. Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι μερική πρόσβαση μπορεί να παρέχεται μόνον κατά περίπτωση και ότι τα κράτη μέλη μπορούν, σε κάθε περίπτωση, να αρνούνται τη μερική πρόσβαση για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, όπως για λόγους δημόσιας υγείας, σύμφωνα με το άρθρο 4στ, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/36.

38. Κατά συνέπεια, υπό το πρίσμα των προεκτεθεισών εκτιμήσεων, θεωρώ ότι το άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36 δεν εμποδίζει κράτος μέλος να θεσπίσει τη δυνατότητα παροχής μερικής πρόσβασης σε επάγγελμα στο οποίο εφαρμόζεται ο μηχανισμός αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, ο οποίος προβλέπεται από τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙΙ του τίτλου ΙΙΙ της ίδιας οδηγίας.

VI. Πρόταση

39. Κατά συνέπεια, υπό το πρίσμα των προεκτεθεισών εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία) ως εξής:

Το άρθρο 4στ, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, δεν εμποδίζει κράτος μέλος να θεσπίσει τη δυνατότητα παροχής μερικής πρόσβασης σε επάγγελμα στο οποίο εφαρμόζεται ο μηχανισμός αυτόματης αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, ο οποίος προβλέπεται από τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙΙ του τίτλου ΙΙΙ της ίδιας οδηγίας.

[15] Πρβλ. αποφάσεις της 19ης Ιανουαρίου 2006, Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos (C-330/03, EU:C:2006:45, σκέψη 38), και της 27ης Ιουνίου 2013, Νασιόπουλος (C-575/11, EU:C:2013:430, σκέψεις 30 και 34).

[16] Πρβλ. απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2006, Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos (C-330/03, EU:C:2006:45, σκέψη 38).